

Omnibus-voorstel gewasbescherming draagt bij aan verduurzaming land- en tuinbouw

De Nederlandse land- en tuinbouw is gemotiveerd om te werken aan weerbare teelten en een duurzame verbetering van de plantgezondheid. Boeren en tuinders voelen zich daarbij verantwoordelijk om gewassen zorgvuldig en veilig te telen, met oog voor mens, dier en omgeving, en hebben de ambitie de milieu-impact van gewasbeschermingsmiddelen verder te verlagen. Tegelijkertijd staan telers voor een uitdaging: de plaag- en ziektedruk neemt toe, mede door klimaatverandering, terwijl het aantal beschikbare gewasbeschermingsmiddelen afneemt. Daarom wordt ingezet op weerbare teeltsystemen als basis, waarbij preventie centraal staat en gewasbeschermingsmiddelen alleen worden ingezet wanneer dat nodig is. Boeren en tuinders investeren hier al volop in, maar verdere verduurzaming wordt deels geremd doordat nieuwe, groene gewasbeschermingsmiddelen nog beperkt beschikbaar zijn. Tegen die achtergrond ondersteunen LTO Nederland, Glaskuinbouw Nederland, de KAVB en NFO het initiatief van de Europese Commissie om de toegang tot deze middelen te stimuleren.

Inleiding

De Europese Commissie heeft in december 2025 een breed [pakket](#) aan maatregelen gepresenteerd met als doel om nieuwe, met name groene, gewasbeschermingsmiddelen sneller beschikbaar te maken voor telers. Groene middelen worden ook wel 'biocontrol' gewasbeschermingsmiddelen genoemd. In de Europese Unie kan het tot wel tien jaar duren voordat een nieuw middel wordt toegelaten, terwijl dit in andere landen vaak binnen twee jaar mogelijk is. Dit betekent dat telers in de EU langer afhankelijk blijven van bestaande middelen dan soms noodzakelijk is, terwijl er al duurzamere alternatieven beschikbaar zijn. Dit belemmert zowel de verduurzaming van de gewasbescherming als het concurrentievermogen van Europese telers.

De voorgestelde maatregelen zijn erop gericht de toelatingsprocedure te moderniseren en beter toe te snijden op de specifieke kenmerken van groene gewasbeschermingsmiddelen, zonder afbreuk te doen aan de grondigheid en wetenschappelijke kwaliteit van de risicobeoordeling. Door procedures efficiënter in te richten beoogt de Commissie innovatie te stimuleren, telers sneller toegang te geven tot duurzame alternatieven en tegelijkertijd een hetzelfde niveau van bescherming van mens, dier en milieu te blijven waarborgen. Met dit pakket komt de Europese Commissie tegemoet aan de eerdere oproepen van lidstaten en het Europees Parlement, waarover [brede consensus](#) is vanuit het hele politieke spectrum. We zijn dan ook positief over de voorstellen en maken ons daarom zorgen over de [motie Podt-Bromet](#), waarin onterecht wordt gesteld dat de voorgestelde maatregelen zorgen voor een inbreuk op de bescherming van de volksgezondheid, natuur en milieu. We benadrukken dat de voorgestelde maatregelen juist bijdragen aan verduurzaming en roepen de Tweede Kamer en het nieuwe kabinet op om het Omnibus-pakket juist te ondersteunen.

Maatregelen voor een snellere beschikbaarheid van biocontrol middelen

Het wetsvoorstel bevat gerichte maatregelen om de toelating van biocontrol middelen te prioriteren en verder te versnellen. Het gaat hierbij om gewasbeschermingsmiddelen van natuurlijke oorsprong, zoals bacteriën, schimmels en plantextracten, die vaak een stuk duurzamer zijn. Zo wordt er een Europese definitie van biocontrol-stoffen geïntroduceerd, worden biocontrol-aanvragen verplicht geprioriteerd door lidstaten, wordt voorlopige toelating mogelijk na een positieve beoordeling door de rapporteur-lidstaat en wordt het zonale systeem vereenvoudigd met wederzijdse erkenning tussen lidstaten. Deze maatregelen zullen helpen om deze biocontrol middelen sneller beschikbaar te maken, met behoud van het hoge beschermingsniveau. Deze inzet steunen we.

Risicogebaseerde herbeoordeling biedt betere bescherming dan periodieke herbeoordeling

Om biocontrol middelen sneller beschikbaar te maken is het echter ook van belang om te kijken hoe het algehele toelatings- en herbeoordelingssysteem efficiënter ingericht kan worden, ook als het gaat om chemische middelen. Uiteraard met als randvoorwaarde dat het beschermingsniveau voor mens, dier en milieu blijft gewaarborgd en waar nodig verhoogd wordt. Onder de huidige regelgeving worden werkzame stoffen na beoordeling voor een vaste bepaalde periode op Europees niveau toegelaten, veelal een periode van 10 of 15 jaar. Pas bij afloop van die periode vindt een herbeoordeling plaats, terwijl in de tussentijd de kennis over risico voor mens, dier en milieu kan zijn gewijzigd. Alleen in bijzondere situaties wordt onder de huidige regelgeving besloten tot een eerdere herbeoordeling. In het kader van de bescherming van mens, dier en milieu is dit een onwenselijke situatie. Het voorstel van de Europese Commissie geeft hier juist invulling aan: middelen worden herbeoordeeld als vanuit de risicobenadering daar aanleiding voor is, dus eerder dan na een vaste periode van 10 tot 15 jaar. Een verbetering in de bescherming van mens, dier en milieu. In het Commissievoorstel is een stevige uitwerking voor deze risico gebaseerde herbeoordeling opgenomen. Tegelijkertijd zorgt deze aanpak ervoor dat beoordelingscapaciteit wordt ingezet wanneer daar daadwerkelijk aanleiding toe is. Daardoor hoeven middelen niet onnodig worden herbeoordeeld en ontstaat er juist meer ruimte bij de autoriteiten om nieuwe, vaak duurzamere alternatieven sneller te beoordelen. We ondersteunen deze aanpak, maar wijzen ook op de randvoorwaarden die het [Ctgb adviseert](#) voor een Europees risico-signaleringsysteem en een verplicht, periodiek werkprogramma van de Europese Commissie. We ondersteunen dit Ctgb-advies.

Tussentijdse evaluatie nieuwe werkwijze

We pleiten ervoor dat de Europese Commissie vijf jaar na inwerkingtreding van de aangepaste regelgeving een evaluatie uitvoert, met bijzondere aandacht voor de risicogebaseerde herbeoordeling van middelen en de daadwerkelijke versnelling van de beschikbaarheid van groene middelen.

Laatste stand van de wetenschap gebruiken in beoordeling

We zien dat met de risicogebaseerde herbeoordeling dat een zeer groot aantal middelen herbeoordeeld gaan worden. Dit betekent dat de middelen vaker dan nu herbeoordeeld worden aan de hand van de dan beschikbare stand van de wetenschap. Dit is een verbetering ten opzichte van de huidige systematiek. Net als nu blijft het belangrijk dat de Europese en nationale beoordelingsinstanties zich blijven baseren op onafhankelijk en objectief onderzoek en te volgen voorgeschreven onderzoeksprotocollen.

Termijn uitfaseren middelen moet aansluiten bij beschikbaarheid alternatieven

De Europese Commissie stelt voor om de termijn voor het nog kunnen gebruiken van middelen waarvan toelating niet is hernieuwd te verlengen van 18 naar 36 maanden als er geen alternatieven zijn. De reguliere periode blijft dus 18 maanden. Er is dus géén sprake van een generieke verlenging van de termijn. Daarbij is expliciet genoemd dat een mogelijke verlenging niet geldt in gevallen waar zorgen zijn voor de gezondheid van mensen of dieren, of het milieu.

Verduurzaming teeltsystemen betekent meer dan groene middelen

Groene middelen zijn één van de bouwstenen voor een duurzame land- en tuinbouw. Deze land- en tuinbouw kent vele uitvoeringsvormen of transitiepaden, van hoog-intensief, biologisch, natuurinclusief, multifunctionele landbouw, zoals beschreven in de [toekomstvisie van LTO Nederland](#). Het volgen van deze transitiepaden betekent:

1. Ondersteuning van onderzoek en implementatie van de verschillende vormen van geïntegreerde gewasbescherming met als onderdeel groene middelen. Dit onderzoek staat nu nog in de kinderschoenen en biedt nu onvoldoende handvatten voor boeren en tuinders voor het zetten van stappen;
2. Een belangrijke voorwaarde om deze stappen te kunnen zetten is dat de ketenpartijen (van handelaar tot en met de retail) de inzet van boeren en tuinders waardeert en dus ook structureel financieel belooft. Ketenpartijen hebben dus een sleutelrol in de verduurzaming en het ondersteunen van de verschillende transitiepaden. Een transitie in de gehele keten vraagt meer dan alleen de inzet van boeren en tuinders, iedereen moet in beweging komen.

Gebruik drones kritisch beoordelen

Boeren en tuinders moeten nu aan een groot aantal eisen voldoen om gewasbeschermingsmiddelen te mogen toepassen. Deze eisen dragen eraan bij dat middelen veilig worden gebruikt. Een van de eisen is dat de toepassingstechniek emissiearm moet zijn. We ondersteunen deze eis en dragen deze ook nadrukkelijk uit in onder andere de [emissiereductiesprint](#). Vanwege het risico op emissies zijn we zeer terughoudend over de mogelijk inzet van drones voor direct toepassen van middelen. Tegelijkertijd kunnen drones en AI boeren en tuinders ondersteunen bij het naleven van milieuregels door vroegtijdige detectie van ziekten en plagen, wat leidt tot een gerichtere en effectievere inzet van gewasbeschermingsmiddelen.

Feiten over risico's voor humane gezondheid geven geen aanleiding tot extra stappen

Vanuit de maatschappelijke omgeving zijn vragen over de mogelijk impact van gewasbeschermingsmiddelen en wordt de indruk gewekt dat er geen kennis over is. Die kennis en feiten zijn er wel. In opdracht van de rijksoverheid heeft het RIVM het Onderzoek Bestrijdingsmiddelen en Omwonenden (OBO) uitgevoerd, waarvan [de resultaten in 2019 zijn gepubliceerd](#). De [Gezondheidsraad](#) heeft op basis hiervan geconcludeerd dat er geen direct ingrijpen nodig is omdat er geen direct gevaar is. De raad heeft geadviseerd vervolgonderzoek te doen naar de blootstelling. Dit onderzoek wordt nu onder de regie van het RIVM onder [OBO2](#). Op Europees niveau worden onderzoeken uitgevoerd naar de invloed van combinaties van werkzame stoffen op humane gezondheid. Uit de eerste resultaten van de onderzoeken blijkt dat er geen onaanvaardbare risico's zijn.

Middelengebruik in Nederland daalt fors

Boeren en tuinders in Nederland hebben in 2024 met een fors lager gebruik van gewasbeschermingsmiddelen een grote stap gezet richting duurzamere teelt. Uit de [cijfers van het CBS](#) blijkt dat het gebruik van chemische gewasbeschermingsmiddelen over alle sectoren met meer dan 22% is gedaald. Die reductie is opmerkelijk, zeker in een jaar als 2024 dat uitzonderlijk nat en donker was waarin de ziekte- en plaagdruk ongekend hoog was. Nederland is koploper in Europa met het verminderen van het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen, dit blijkt uit cijfers van [Eurostat](#). Ten opzichte van de referentieperiode 2011-2013 is het Nederlands gebruik in kilogrammen met 33% gedaald, ten opzichte van 17% in alle Lidstaten samen.